

نخستین بهار در ترکیه

ترک‌ها چگونه از نخستین بهار استقبال کردند؟

مسعود صدر محمدی

مسعود صدر محمدی کارشناس برجسته مسائل ترکیه است و دکترای مطالعات عثمانی از دانشگاه آنکارا دارد و آثار فراوانی از او در مطبوعات و پایگاه‌های تحلیلی و تخصصی و خبری کشور با موضوع تاریخ و سیاست در ترکیه منتشر شده است. کتاب ای جماعت، اوپاین به اهتمام او و کتاب نگاهی نو به تاریخنگاری آذربایجان به ترجمه او به فارسی منتشر شده است.

نخبگان در تبعید حرکت کنند. این مرکز اگرچه سایت و شبکه‌های اجتماعی فعالی دارد اما بخش عمده فعالیتش بدون انعکاس بیرونی انجام می‌شود و جلسات منظم همفکری، آموزش‌های مختلف و کارگاه‌های متعدد برای جوانان عرب نخبه از کشورهای مختلف خاورمیانه از اصلی‌ترین حوزه‌های فعالیتی آن به شمار می‌آید. برخی روزنامه‌نگاران ترک و عرب معتقدند که این فعالیت وضاح خنفر را باید فراتر از یک کار اندیشه‌ورزانه و اندیشکده‌ای صرف دانست. او با حمایت بخشی از سرمایه‌اسلامی عربی و نیز حمایت‌های دولتی در تلاش برای معماری آینده خاورمیانه عربی است. این مؤسسه در ماه‌های اخیر با تغییرات مدیریتی در استانبول در حال تجدید سیاست‌های خود و آغاز فصل جدیدی از فعالیت‌ها است. حضور زیاد خنفر در استانبول و تمرکز بیشترش بر شعبه استانبول مرکز نشان‌دهنده اهمیت این شعبه و برنامه‌های جدی‌تری برای آن است.

خنفر از آغاز بهار عربی در استانبول فعالیت‌های گسترده‌ای داشت، اما در میان مخاطبان و حتی روزنامه‌نگاران ترک چندان شناخته شده نبود تا اینکه، با وقوع حادثه قتل جمال خاشقجی در کنسولگری عربستان سعودی در استانبول، او تبدیل به چهره‌ای معروف در نزد افکار عمومی ترک شد. او نخستین کسی بود که پرده از قتل خاشقجی در کنسولگری عربستان برداشت و گذر زمان اظهارات او را تأیید کرد. پیش‌بینی‌های خنفر بر شهرت او نزد افکار عمومی در ترکیه افزود. روزنامه‌نگاران ترک معتقدند خنفر رابطه‌ای صمیمی و دوستانه با هاگان فیدان، رئیس سازمان اطلاعات ترکیه دارد و فیدان از حامیان اصلی فعالیت خنفر در ترکیه

وضاح خنفر در نزد فعالین جهان اسلام و حوزه اندیشه اسلامی ترکیه شخصیتی تقریباً شناخته شده است. اگرچه اکنون پس از انتشار کتاب الربيع الاول شهرت او بیش از پیش شده است، اما از آغاز بهار عربی و شروع مهاجرت‌های گسترده نخبگان عربی به استانبول و ترکیه، خنفر در نزد طیف‌های رسانه‌ای، به ویژه کسانی که در حال بررسی جریان‌های نوین سیاست و اندیشه عربی بودند، شخصیتی شناخته شده بود. نخستین شهرت او مربوط به مؤسسه منتدی الشرق است که از سال ۲۰۱۲ فعالیت خود را در منطقه نینی بوسنا، استانبول آغاز کرده است. تأسیس این دفتر در نینی بوسنا، که یکی از اصلی‌ترین مراکز جمعیتی عرب‌ها در استانبول است و حتی در افواه خبرنگاران ترک به عنوان قلعه اخوان المسلمین شناخته می‌شود، نشان از آن داشت که این مرکز به رغم فعالیتش در ترکیه و استانبول و حتی دریافت کمک‌های مالی و امکاناتی از دولت ترکیه اما هدف اصلی و طیف مخاطبان مورد نظر خود را عرب‌های ساکن در ترکیه می‌داند. از این رو، وضاح خنفر در همه ده سال گذشته در نزد نویسندگان، فعالین و سیاسیون عرب ساکن استانبول بسیار شناخته شده‌تر است تا در میان ترک‌ها.

توجه به نوع فعالیت‌های منتدی الشرق در استانبول نشان می‌دهد که در میان عرب‌ها نیز خنفر به سمت نسل جوان و نخبگان حرکت کرده است، به طوری که برخی از افراد آشنا با فعالیت‌های این مرکز معتقدند که منتدی الشرق تلاش دارد با نسخه‌برداری از پروژه‌های آمریکایی، که نسلی از رهبران را برای آینده جهان تربیت می‌کنند، به سمت تربیت رهبران جوان آینده جهان عرب از میان